

CONSILIUL NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIILOR DE
PENSIONARI ȘI AL PERSOANELOR VÂRSTNICE

Analiza familiei și a formelor de locuire în rândul persoanelor vârstnice

Drd. Larisa SIMION
Ioana - Cristina RADU

MAI, 2026

CUPRINS

1. Introducere.....	2
2. Familia și calitatea vieții la vârsta a treia	4
3. Structura demografică a persoanelor vârstnice și formele de locuire	10
4. Concluzii și propuneri.....	24
5. Bibliografie.....	27

1. Introducere

Familia este privită ca un nucleu social, în care se desfășoară viața persoanelor vârstnice. Din perspectivă sociologică, aceasta constituie un spațiu fundamental de solidaritate intergenerațională, de sprijin emoțional și de menținere a integrării sociale în etapele târzii ale vieții. În contextul îmbătrânirii demografice accelerate, rolul familiei devine esențial, funcționând ca un mecanism principal informal de suport pentru persoanele care ies din câmpul muncii și intră în etapa pensionării.

În multe societăți europene, inclusiv în România, familia continuă să fie instituția care asigură cea mai mare parte a îngrijirii și sprijinului acordat persoanelor vârstnice. Chiar dacă sistemele de protecție socială și serviciile publice de îngrijire au cunoscut o dezvoltare semnificativă, relațiile familiale rămân esențiale pentru menținerea bunăstării emoționale și sociale a vârstnicilor. Familia oferă nu doar suport material, ci și sentimentul de apartenență, recunoaștere și continuitate socială, contribuind activ la creșterea calității vieții persoanelor vârstnice și la diminuarea sentimentului de singurătate.

Lucrarea urmărește să prezinte și să analizeze viața pensionarilor în familie în comparație cu viața celor singuri, oferind o perspectivă de înțelegere nuanțată asupra acestor categorii de persoane. În acest sens, lucrarea de față utilizează o metodologie bazată pe analiza secundară de documente, respectiv o analiză comparativă a datelor statistice. Astfel, se vor examina datele demografice provenite din surse precum Eurostat și Institutul Național de Statistică. Așadar, se vor identifica elementele specifice fiecărui grup social, în vederea conturării unor strategii și intervenții personalizate, adaptate nevoilor persoanelor vârstnice.

Din punct de vedere structural, lucrarea este organizată în mai multe secțiuni principale. În prima parte, sunt prezentate succint aspectele teoretice legate de familie, singurătate și calitatea vieții la vârsta a III-a, constituind cadrul teoretic al acestei analize. Partea a doua a lucrării este dedicată analizei demografice, dar și comparative

dintre persoanele vârstnice care trăiesc singure și cele care locuiesc în familie, urmărind identificarea diferențelor existente în ceea ce privește sprijinul social, integrarea comunitară și vulnerabilitatea socială. Ultima secțiune cuprinde concluziile analizei, precum și recomandările necesare fundamentării unor politici publice adaptate realității din România.

2. Familia și calitatea vieții la vârsta a treia

Familia reprezintă o instituție socială fundamentală, contribuind la menținerea coeziunii la nivel social și la organizarea vieții individuale. În contextul tendințelor actuale de îmbătrânire accentuată a populației, familia poate fi considerată o resursă importantă în ceea ce privește asigurarea unei calități crescute a vieții persoanelor cu vârste de 65 de ani și peste. Astfel, familia devine o rețea de suport pentru persoanele vârstnice, oferind asistență pentru aceștia. În cadrul acestei secțiuni, se vor prezenta delimitările conceptuale ale acestei analize sociologice, fiind evidențiată relația complexă ce se stabilește între familie, singurătate și calitatea vieții la vârsta a treia.

Definită din punct de vedere sociologic, „familia este acea instituție fundamentală a oricărei societăți umane care constă într-un grup de persoane legate prin relații de rudenie și/sau prin incluziune domestică”¹. Mai mult, familia deține funcții specifice, în concordanță cu normele și valorile prezente în societate. Astfel, o analiză a instituției familiei poate releva impactul său asupra societății, respectiv implicațiile sociale rezultate în urma dinamicilor dintre membrii familiilor.

Un prim aspect important al rolului familiei este funcția de sprijin emoțional. Potrivit rezultatelor unui studiu realizat în 2024 de o echipă de cercetători ², persoanele vârstnice care beneficiază de relații familiale apropiate prezintă, în general, niveluri mai ridicate de satisfacție a vieții și un risc mai scăzut de stres social. Un alt studiu stabilește corelația dintre nivelul de funcționalitate al familiei și calitatea vieții persoanelor vârstnice.³ Astfel, vârstnicii cu un grad de disfuncționalitate moderat sau

¹ Vlăsceanu, L. (coord.). (2011). Familii și relații de rudenie. În vol. *Sociologie*. Iași: Polirom, 2011, p. 650.

² Mpofu, E., Zhan, R. F., Yin, C., Brock, K. (2024). Qualities of older adults' family and friendship relationships and their association with life satisfaction. *Geriatrics*, vol. 9, 49, pp. 1-2. Disponibil la: <https://doi.org/10.3390/geriatrics9020049>. Accesat la: 16.03.2026

³ Souza Júnior, Edison Vitório de, et al. (2022). Relationship between family functionality and the quality of life of the elderly. *Revista brasileira de enfermagem*, vol. 75, nr. 2, p. 1. Disponibil la: <https://doi.org/10.1590/0034-7167-2021-0106>. Accesat la: 16.03.2026

sever în cadrul familiilor au raportat un nivel de calitate al vieții mai scăzut, comparativ cu vârstnicii care au familii funcționale.

Un al doilea rol important al familiei este funcția de sprijin practic și de îngrijire. În multe cazuri, membrii familiei oferă asistență vârstnicilor aflați în situații cotidiene dificile, apărute în urma deteriorării capacităților fizice datorate înaintării în vârstă. Într-o cercetare calitativă, realizată în 2024, de Ivana Bražínová și Oldřich Chytil, este investigat rolul familiei ca sursă de suport pentru persoanele vârstnice care întâmpină limitări în desfășurarea activităților zilnice.⁴ Conform rezultatelor acesteia, familia poate funcționa ca principală rețea de sprijin social pentru persoanele vârstnice, dacă sunt îndeplinite următoarele două condiții: proximitatea geografică față de membrii familiei, respectiv calitatea relațiilor cu membrii acesteia.

Totodată, familia îndeplinește și o funcție de integrare socială. Vârstnicii implicați în viața familială participă frecvent la activități cotidiene, la evenimente familiale sau la îngrijirea nepoților, ceea ce le conferă un rol activ în cadrul familiei și al comunității. Prezența copiilor, a nepoților sau a altor membri ai familiei contribuie la menținerea sentimentului de utilitate socială și la diminuarea sentimentelor de singurătate, care pot apărea odată cu înaintarea în vârstă. Astfel, relațiile intergeneraționale contribuie la menținerea conexiunilor sociale ale persoanelor vârstnice și la participarea acestora la viața comunității. În cadrul unei analize sistematice recente, realizate de către Victoria Sánchez-Cazalla și Tamara Gutiérrez-Domingo⁵, în 2025, este analizat impactul programelor intergeneraționale asupra îmbătrânirii, în vederea promovării unei societăți coezive. Astfel, s-a constatat faptul că programele intergeneraționale oferă beneficii biopsihologice persoanelor din grupe

⁴ Bražínová, I., Chytil, O. (2024). The family as a source of social support for older adults: Implications for gerontological social work. *Journal of Social Work*, vol. 24 nr. 3, p. 340. Disponibil la: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/14680173231222612>. Accesat la: 16.03.2026

⁵ Sánchez-Cazalla, V., & Gutiérrez-Domingo, T.. (2025). Impact of intergenerational programmes on older adults for active ageing. A systematic review. *Archives of Gerontology and Geriatrics Plus*, 2(3), 1-16. Disponibil la: <https://doi.org/10.1016/j.aggp.2025.100176>. Accesat la: 17.03.2026

de vârstă diferite, contribuind la promovarea îmbătrânirii active și la consolidarea conexiunilor în comunitate. Persoanele vârstnice participante la aceste programe au prezentat, pe de-o parte, simptome reduse de depresie și anxietate și, pe de altă parte, o calitate a vieții îmbunătățită. Totodată, acestea s-au simțit mai puțin singure și mai încrezătoare în propriile forțe, observându-se, astfel, beneficiile relațiilor intergeneraționale pentru seniori.

Dincolo de dimensiunea de sprijin, familia reprezintă și un spațiu de transmitere a experienței și a valorilor între generații. Persoanele vârstnice dețin un capital simbolic important, construit prin experiența de viață, cunoștințele acumulate și rolurile sociale pe care le-au ocupat de-a lungul timpului. În cadrul familiei, aceste resurse simbolice pot fi transmise generațiilor mai tinere, contribuind la consolidarea identității familiale și la continuitatea valorilor culturale. Mai mult, literatura de specialitate subliniază faptul că vâstnicii care îmbrățișează rolul de bunici tind să se simtă mai tineri decât vârsta lor cronologică, interacțiunile pozitive cu nepoții conducând la o stare de bine⁶⁶.

Totuși, transformările sociale contemporane – precum migrația economică, urbanizarea sau scăderea dimensiunii familiilor – au modificat structura relațiilor familiale. În multe situații, distanța geografică dintre generații sau ritmul accelerat al vieții moderne limitează frecvența interacțiunilor dintre vâstnici și membrii familiei. Mai mult, scăderea ratei fertilității și creșterea speranței de viață au modificat structura gospodăriilor din prezent, crescând numărul gospodăriilor alcătuite dintr-o singură persoană. Aceste tendințe demografice actuale pot conduce la apariția unor noi forme de vulnerabilitate socială pentru persoanele vârstnice, în special, în cazul celor care trăiesc singure.

În acest cadru al schimbărilor sociale aduse instituției familiei, cunoașterea tiparelor de locuire ale persoanelor vârstnice capătă o importanță deosebită.

⁶⁶ Kaufman, G., Elder Jr., G. H. (2003). Grandparenting and age identity. *Journal of Aging Studies*, vol. 17, nr. 3, p. 269. Disponibil la: [https://doi.org/10.1016/S0890-4065\(03\)00030-6](https://doi.org/10.1016/S0890-4065(03)00030-6). Accesat la: 17.03.2026

Modalitățile de locuit (inclusiv structura gospodăriei, familia și tipul de locuință, care se schimbă de-a lungul vieții în funcție de sănătate, finanțe, dar și de factorii culturali) pot reprezenta un context important la vârsta a treia, relevând oportunități pentru integrarea socială, gradul de izolare perceput, sănătate și calitatea vieții⁷. Conform rezultatelor unei cercetări realizate de autorii David Russell și Elizabeth Breau, aranjamentele de viață ale persoanelor vârstnice au devenit mai diverse, ca urmare a declinului cuplurilor căsătorite care locuiesc împreună, a creșterii numărului de cupluri în concubinaj, dar și a persoanelor care trăiesc singure.

Problematica singurătății reprezintă un subiect de interes pentru specialiștii din domeniul social. În lucrarea publicată în 1981, Perlman și Peplau ofereau o definiție a singurătății, aceasta fiind considerată o experiență neplăcută, care apare atunci când rețeaua socială a unei persoane este deficientă din punct de vedere cantitativ sau calitativ.⁸ Astfel, aceasta poate surveni ca urmare a discrepanței dintre nivelul dorit și cel real al relațiilor sociale.

Multiple studii corelează gradul de singurătate al unei persoane cu nivelul de bunăstare perceput la nivel personal, dar și cu sănătatea. Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, persoanele singure, precum și cele izolate social, prezintă un risc crescut în ceea ce privește incidența bolilor de inimă, accidentelor vascular cerebrale, depresiei, anxietății, demenței și morții premature.⁹

⁷ Russell, D., Breau, E. (2019). Living arrangements in later life. *Encyclopedia of gerontology and population aging*, p. 1. Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/333669679_Living_Arrangements_in_Later_Life.

Accesat la: 18.03.2026

⁸ Perlman, D., & Peplau, L. A. (1981). Toward a social psychology of loneliness (chapter 2). *Personal relationships 3: Personal relationships in Disorder*, 31-56. Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/284034168_Toward_a_social_psychology_of_loneliness_Personal_relationships_3. Accesat la: 16.03.2026

⁹ WHO. (2025). Loneliness and isolation – the hidden threat to global health we can no longer ignore. Disponibil la: <https://www.who.int/news-room/commentaries/detail/loneliness-and-isolation-the-hidden-threat-to-global-health-we-can-no-longer-ignore>. Accesat la: 18.03.2026

Singurătatea este puternic influențată de factori sociali, precum: statusul marital, suportul social și contactele sociale.¹⁰ În literatura de specialitate, starea civilă a unei persoane (căsătorit, singur/divorțat, văduv) este puternic asociată cu gradul de singurătate, resimțit în plan personal. În mod specific, pierderea partenerului este un predictor cheie pentru apariția singurătății în rândul persoanelor cu vârsta de 65 de ani și peste. Alți factori care determină singurătatea la vârste înaintate pot fi grupați în următoarele categorii: factori socio-demografici și factori asociați stării de sănătate.¹¹

Totodată, starea civilă joacă un rol important în ceea ce privește calitatea vieții persoanelor vârstnice și a sănătății mentale a acestora. Potrivit rezultatelor unui cercetări realizate în 2025 de Maristella Belfiori și colaboratorii¹², persoanele căsătorite sunt mai puțin susceptibile să raporteze simptome depresive și au performanțe cognitive mai bune față de persoanele văduve. Prezența unui partener de viață poate oferi sprijin emoțional, companie și interacțiune socială, elemente esențiale pentru sănătatea mentală și bunăstarea la bătrânețe. Un alt studiu¹³ arată că persoanele divorțate și cele văduve sunt îndeosebi vulnerabile în ceea ce privește declinul cognitiv, statusul marital fiind, în acest sens, un factor protector împotriva bolilor degenerative.

Într-un studiu calitativ¹⁴, Marika Moeyersons și colaboratorii analizează experiența singurătății trăite în rândul persoanelor vârstnice care locuiesc în comunitate

¹⁰ Mansfield, L. et al. (2021). A Conceptual Review of Loneliness in Adults: Qualitative Evidence Synthesis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, vol. 18, nr. 21, 11522 Disponibil la: <https://doi.org/10.3390/ijerph182111522>. Accesat la: 18.03.2026

¹¹ *Ibidem*.

¹² Belfiori, M. et al. (2025). The Cognitive and Mood-Related Costs of Loneliness: Why Marital Status Matters in Old Age. *Geriatrics*, 10(5), 117. Disponibil la: <https://doi.org/10.3390/geriatrics10050117>. Accesat la: 19.03.2026

¹³ Liu, H., Zhang, Y., Burgard, S. A., Needham, B. L. (2019). Marital status and cognitive impairment in the United States: evidence from the National Health and Aging Trends Study. *Annals of Epidemiology*, vol. 38, p. 28. Disponibil la: <https://doi.org/10.1016/j.annepidem.2019.08.007>. Accesat la: 19.03.2026

¹⁴ Moeyersons, M. et al., (2022). 'Living in a shrinking world'—The experience of loneliness among community-dwelling older people with reduced mobility: a qualitative grounded theory approach. *BMC geriatrics*, vol. 22, nr. 285, p. 1. Disponibil la: <https://link.springer.com/article/10.1186/s12877-022-02998-5>. Accesat la: 19.03.2026

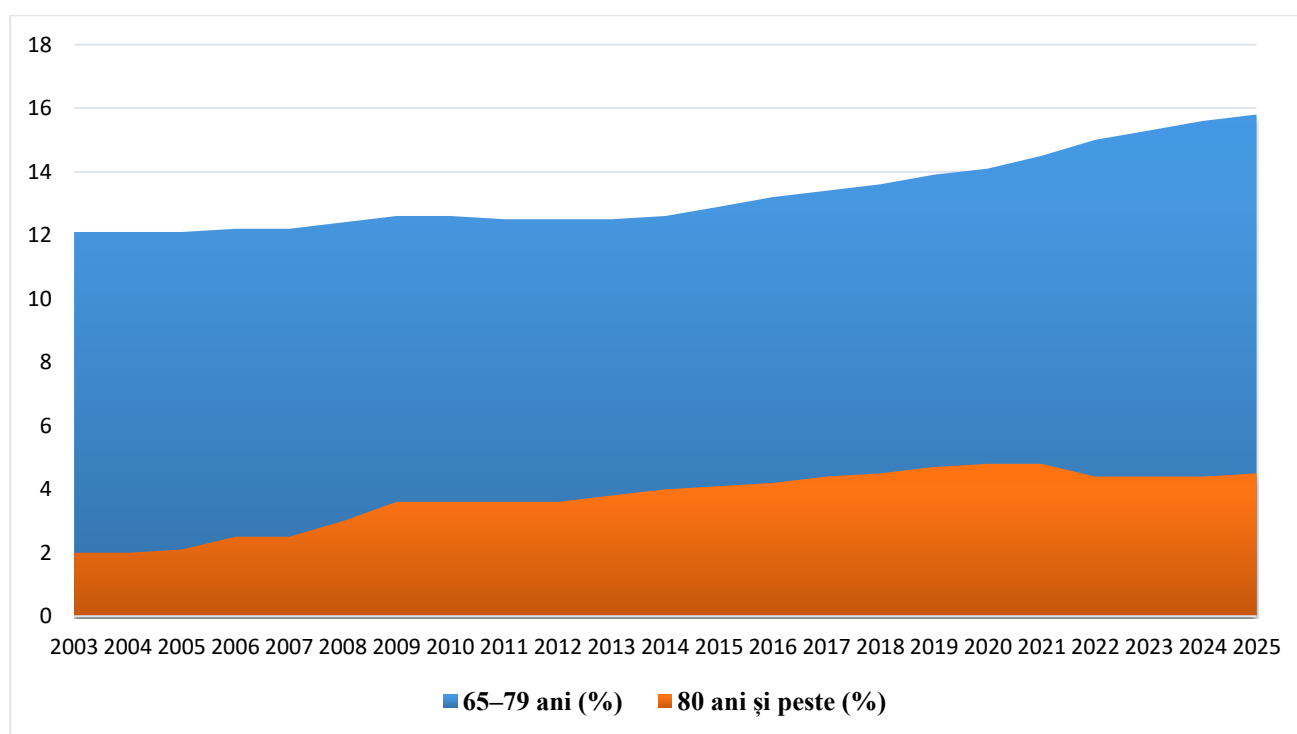
și care au mobilitate redusă. Singurătatea a fost identificată drept un fenomen intangibil și evaziv, prezent în toate poveștile de viață ale participanților. Totodată, aceasta a fost văzută drept o parte inerentă a procesului de îmbătrânire, fiind caracterizată de pierderi și limitări. Mai mult, participanții au descris modul în care aceștia au experimentat pierderea controlului asupra lumii în care trăiesc, simțindu-se izolați într-o lume care se micșorează atât literar, cât și figurativ. Astfel de studii relevă faptul că singurătatea este o experiență mult mai profundă decât ar părea la prima vedere, fiind importantă, în acest context, susținerea unei existențe semnificative pentru vârstnicii din comunitate.

Așadar, relația dintre familie, singurătate și calitatea vieții este una complexă, aceste concepte fiind interconectate. Astfel, relațiile de familie apropiate pot fi văzute drept o sursă de sprijin în fața dificultăților apărute odată cu înaintarea în vârstă, protejând vârstnicii împotriva singurătății. Cu cât seniorii se simt mai puțin singuri, cu atât sănătatea mentală și fizică a acestora este mai bună. Pe de altă parte, vârstnicii singuri sunt mai predispuși la apariția depresiei, anxietății și stresului, calitatea vieții acestora fiind mai scăzută comparativ cu vârstnicii integrați într-o familie. În următoarea secțiune a acestei analize sociologice, se vor prezenta o serie de date statistice în vederea construirii unui tablou comparativ între persoanele vârstnice care trăiesc singure și cele care locuiesc în familie.

3. Structura demografică a persoanelor vârstnice și formele de locuire

În ultimele decenii, societățile europene și, implicit, societatea românească se confruntă cu transformări demografice caracterizate, în principal, prin creșterea speranței de viață și scăderea natalității. Aceste procese au condus la intensificarea fenomenului de îmbătrânire demografică, ceea ce înseamnă o creștere constantă a ponderii persoanelor vârstnice în structura populației.

Fig. nr. 1. Evoluția ponderii populației vârstnice în România, pe grupe de vârstă (65-79 ani și 80 ani și peste), în perioada 2003–2025

Sursa: Prelucrare CNOPPV pe baza datelor Eurostat – Population structure indicators at national level (demo_pjanind).

Datele prezentate în figura nr. 1 prezintă evoluția ponderii populației vârstnice din România pe două grupe de vârstă: 65–79 de ani și 80 de ani și peste, în perioada 2003–2025. Analiza datelor indică o creștere constantă a ambelor segmente de

populație, confirmând tendința de îmbătrânire demografică. Astfel, ponderea populației cu vârste între 65 și 79 de ani crește de la 12,1% în anul 2003 la 15,8% în 2025, în timp ce segmentul de 80 de ani și peste se dublează, de la aproximativ 2% la 4,5%. Din perspectivă sociologică, aceste transformări au implicații semnificative asupra organizării vieții sociale și familiale. Creșterea segmentului de populație de 80 de ani și peste este frecvent asociată cu situații precum văduvia, locuirea solitară sau dependența de sprijinul familial și instituțional, ceea ce amplifică necesitatea dezvoltării unor politici sociale și servicii adaptate nevoilor specifice acestor cazuri.

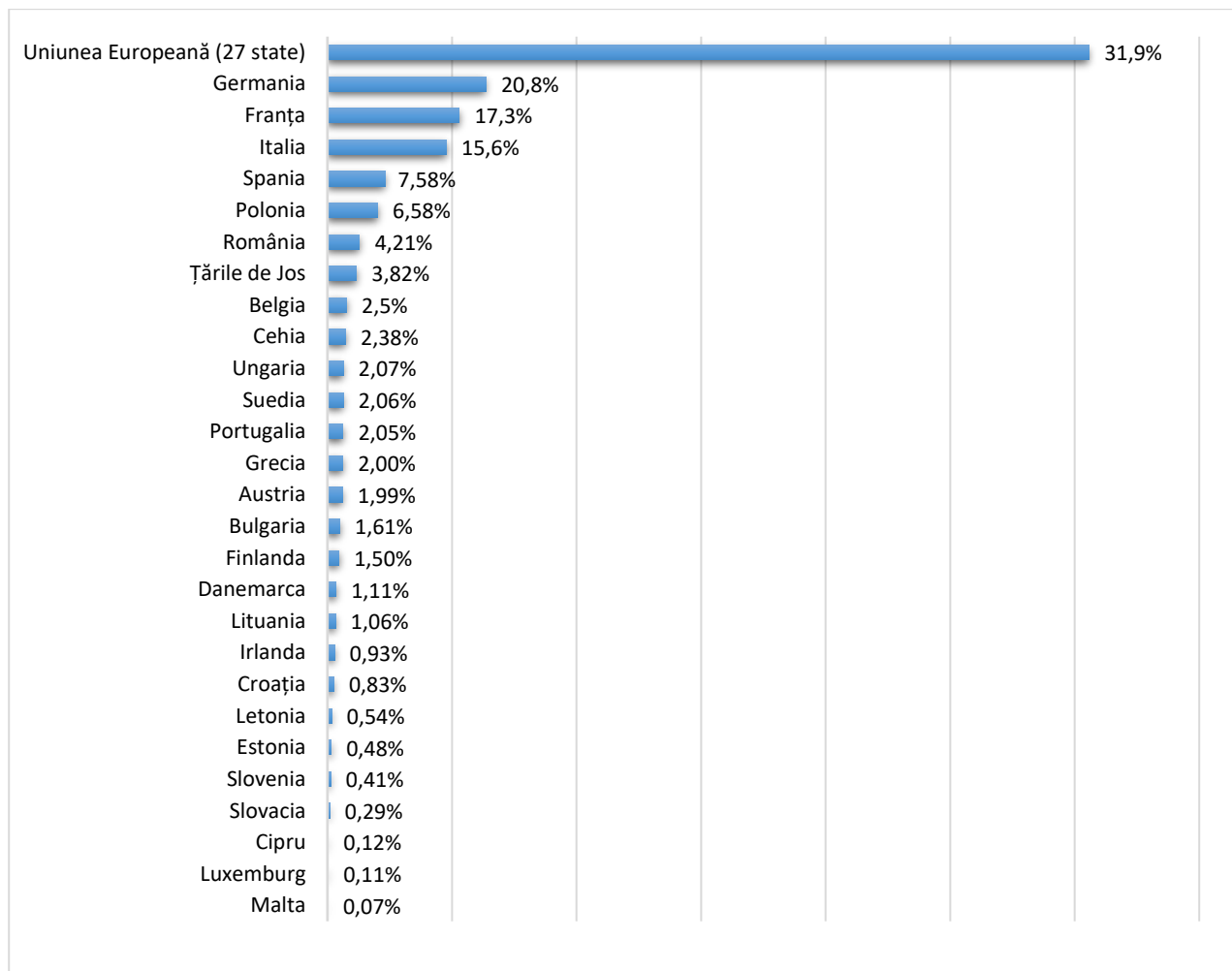
Pentru anul 2025, valorile înregistrate confirmă consolidarea procesului de îmbătrânire demografică în România, această tendință reprezentând una dintre principalele provocări sociale atât la nivel național, cât și european. Implicațiile sunt vizibile în presiunea asupra sistemelor de protecție socială, în redefinirea rolului familiei în îngrijirea vârstnicilor și în transformarea relațiilor intergeneraționale.

În contextul acestor schimbări, situația persoanelor vârstnice devine un subiect central al cercetărilor sociologice. Odată cu înaintarea în vârstă, numeroase persoane se confruntă cu transformări majore ale mediului lor social, precum pensionarea, reducerea rețelelor sociale, pierderea partenerului de viață sau distanțarea geografică față de membrii familiei. Toate aceste procese pot contribui la apariția sau creșterea sentimentului de singurătate, fenomen care depășește dimensiunea individuală și devine o problemă socială cu implicații asupra bunăstării și calității vieții la vârsta a treia.

Din punct de vedere metodologic, după cum am amintit anterior, este luată în vedere analiza secundară a datelor statistice provenite din surse oficiale, în principal, de la Institutul Național de Statistică, cu accent pe rezultatele Recensământului Populației și Locuințelor 2021, precum și a celor din bazele de date Eurostat. Analiza are un caracter cantitativ și utilizează o abordare comparativă prin care sunt analizate diferențele dintre vârstnicii care trăiesc singuri și cei care locuiesc în cadrul familiei. Această metodă de cercetare ajută în evidențierea unor tipare relevante privind

condițiile de viață ale persoanelor vârstnice și identificarea unor factori care pot contribui la apariția sau reducerea singurătății în rândul acestora.

Fig. nr. 2. Ponderea persoanelor de 65 de ani și peste care locuiesc singure în statele Uniunii Europene, 2024 (%)

Sursa: Prelucrare CNOPPV, conform setului de date din baza de date Eurostat, *Persons by household composition and labour status* (indicator: *lfst_hhindws*).

Conform datelor Eurostat prezentate în figura de mai sus, numărul persoanelor vârstnice care locuiesc singure în Europa este unul ridicat. În anul 2024, o pondere de 31,9% de persoane cu vârsta de 65 de ani și peste din Uniunea Europeană trăiau într-o gospodărie formată dintr-o singură persoană. Această situație evidențiază mai multe schimbări importante în modul de organizare a vieții vârstnicilor și arată că locuirea

solitară a devenit o formă tot mai frecventă de trai pentru persoanele vârstnice, fiind parte integrantă a realității sociale, trăită zi de zi de aceștia.

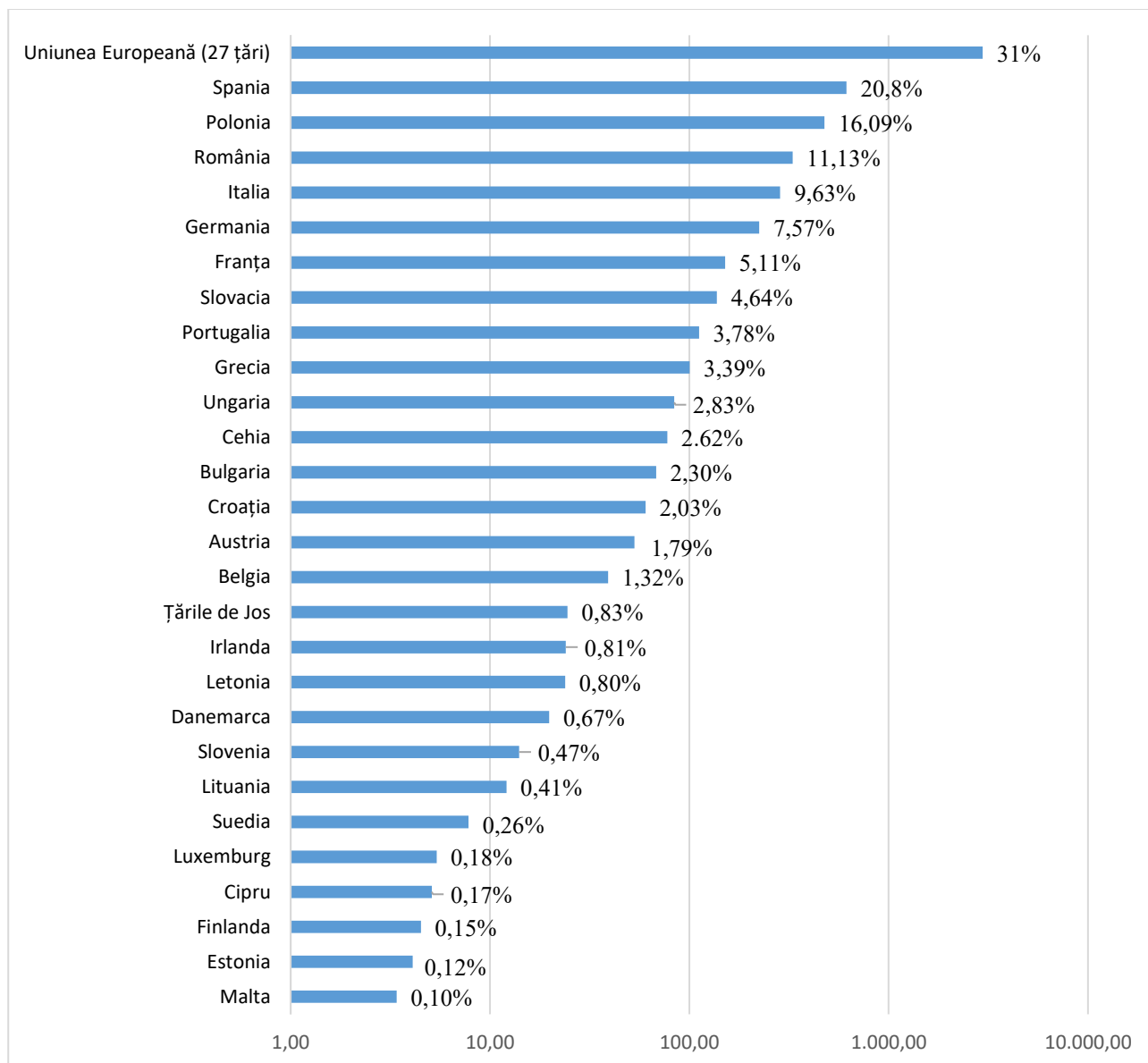
Astfel, cele mai mari procente se regăsesc în Germania (20,8%), Franța (17,3%) și Italia (15,6%). De asemenea, menționăm și ponderea vârstnicilor singuri din țări, precum: Spania (7,58%) și Polonia (6,58%), unde procesul de îmbătrânire a populației este accentuat, iar autonomia rezidențială a persoanelor vârstnice este relativ ridicată.

La polul opus se află țări, precum: Belgia (2,5%), Cehia (2,38%), Ungaria (2,07%), Suedia (2,06%), Portugalia (2,05%), Grecia (2%) și Austria (1,99%). În aceste țări, se observă o combinație între două tendințe: pe de o parte, menținerea legăturilor familiale, iar, pe de altă parte, creșterea independenței rezidențiale a persoanelor vârstnice.

În România, s-a identificat un procent de 4,21% al vârstnicilor de 65 de ani și peste care locuiesc singuri. Această situație poate fi explicată prin mai mulți factori sociali și demografici. În primul rând, migrația externă a populației tinere și active a redus frecvent posibilitatea coabitării între generații. Rudele apropiate ale vârstnicilor (copii, nepoți) au ales să plece în alte țări din motive personale, economice sau profesionale. În al doilea rând, văduvia prezentă la vârste înaintate contribuie la creșterea numărului de gospodării formate dintr-o singură persoană. În același timp, se observă și o schimbare graduală a modelelor familiale, în care tot mai multe persoane vârstnice aleg sau ajung să trăiască singure.

Conform datelor din Fig. nr. 2, statele cu cele mai scăzute valori procentuale ale vârstnicilor singuri sunt în țări ca Malta (0,07%), Luxemburg (0,11%) sau Cipru (0,12%), ceea ce arată o subdimensionare a populației lor în anul 2024.

Fig. nr. 3. Ponderea persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste care locuiesc împreună cu copiii în Uniunea Europeană, 2024 (%)

Sursa: Prelucrare CNOPPV, conform setului de date din baza de date Eurostat – *Persons by household composition and labour status (lfst_hhindws)*.

Având în vedere datele prezentate de Eurostat, pentru anul 2024, s-a identificat o pondere de 31% care reprezintă vârstnicii de 65 de ani și peste care trăiesc în Uniunea Europeană în gospodării împreună cu copiii lor. Acest fapt reflectă existența

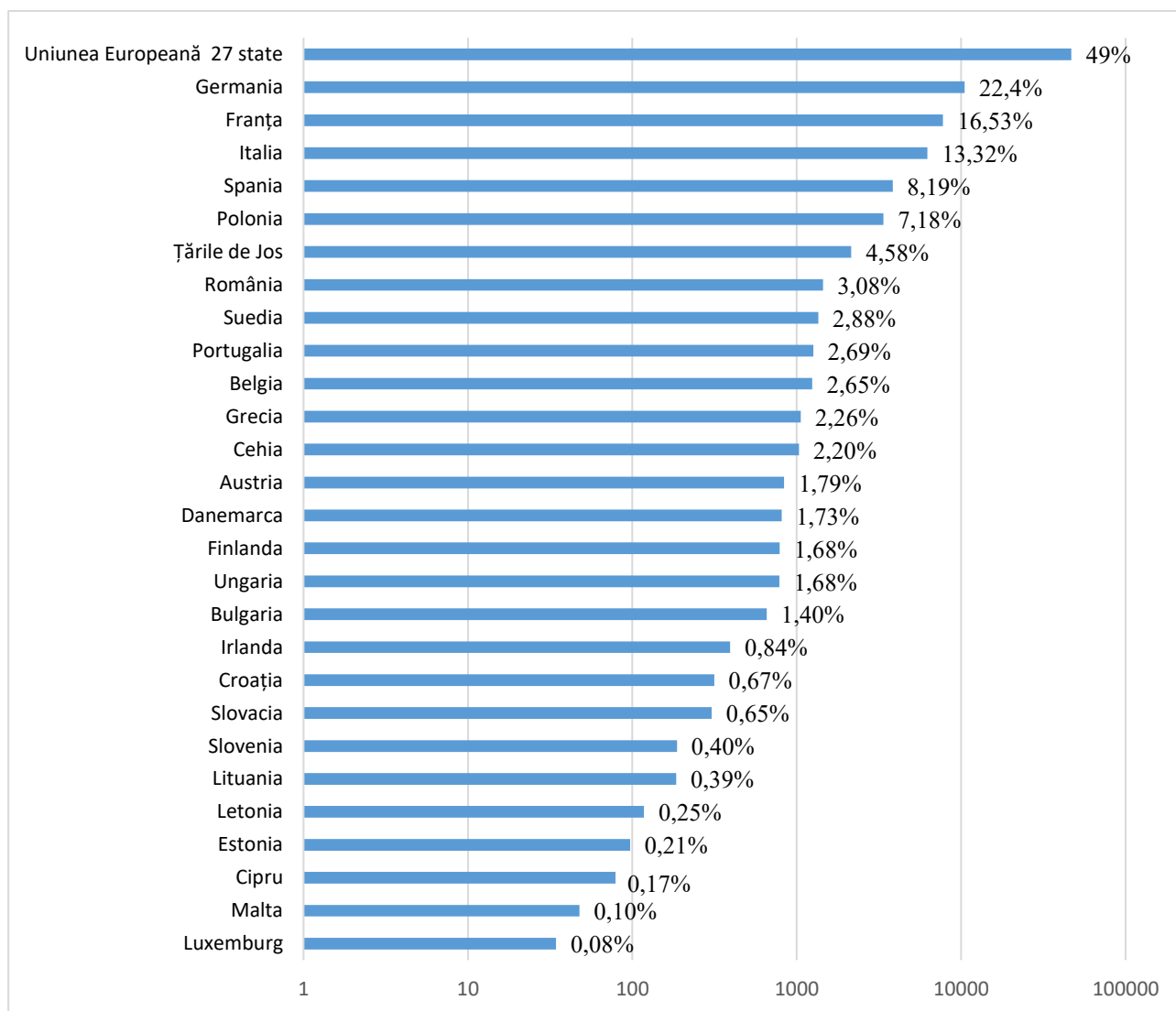
gospodăriilor multigeneraționale și evidențiază rolul familiei extinse în organizarea vieții de zi cu zi la vârstnici.

Mai mult, distribuția acestui tip de gospodărie diferă semnificativ între statele europene, în unele țări din Europa de Sud și Europa Central-Estică se observă valori mai ridicate, ceea ce indică o preponderență mai mare a coabitării între generații. De exemplu, în Spania sunt 20,8% persoane vârstnice care trăiesc cu copiii lor, în timp ce, în Polonia sunt 16,09%. În Italia, ponderea acestora este 9,63%, pe când, în Germania sunt 7.57% persoane vârstnice care trăiesc cu copiii lor.

În România, datele arată existența unui procent de 11,13% al vârstnicilor de peste 65 de ani care locuiesc împreună cu copiii lor. Această valoare evidențiază importanța gospodăriilor ce includ părinții vârstnici și copiii lor, în organizarea vieții familiale din România. Având în vedere datele amintite și analizând din punct de vedere sociologic, familia continuă să reprezinte un mecanism central de sprijin pentru persoanele vârstnice. Coabitarea împreună cu copiii reflectă existența unor forme de solidaritate între generații prin care membrii familiei își oferă sprijin reciproc în viața cotidiană. De asemenea, din datele prezentate, observăm că acest tip de gospodărie apare ca rezultat al unor factori economici și culturali.

În societățile, în care valorile familiei extinse rămân puternice, precum în Europa de Sud sau în Europa Central-Estică, coabitarea între generații este mai frecventă. Această organizare familială permite împărțirea resurselor economice și oferă sprijin reciproc între generații. Astfel, coabitarea dintre persoanele vârstnice și copiii lor poate fi interpretată ca o strategie familială de adaptare la schimbările economice și demografice, dar și ca o formă de menținere a solidarității intergeneraționale.

Fig. nr. 4. Ponderea persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste care locuiesc în cuplu-
Uniunea Europeană, 2024 (%)

Sursa: Prelucrare CNOPPV, conform setului de date din baza de date Eurostat – Persons by household composition and labour status (*lfst_hhindws*).

Datele din Fig. nr. 4 prezintă ponderea persoanelor de 65 de ani și peste, care locuiesc într-un cuplu în statele Uniunii Europene în anul 2024, valorile fiind exprimate în procente. Indicatorul evidențiază dimensiunea populației vârstnice, care își continuă viața în cadrul unei relații conjugale sau de parteneriat, oferind o imagine asupra rolului familiei și al vieții de cuplu în etapa vârstei a treia. Astfel, la nivelul Uniunii Europene (27 de state), 49% dintre persoanele vârstnice trăiesc într-un cuplu, ceea ce arată că

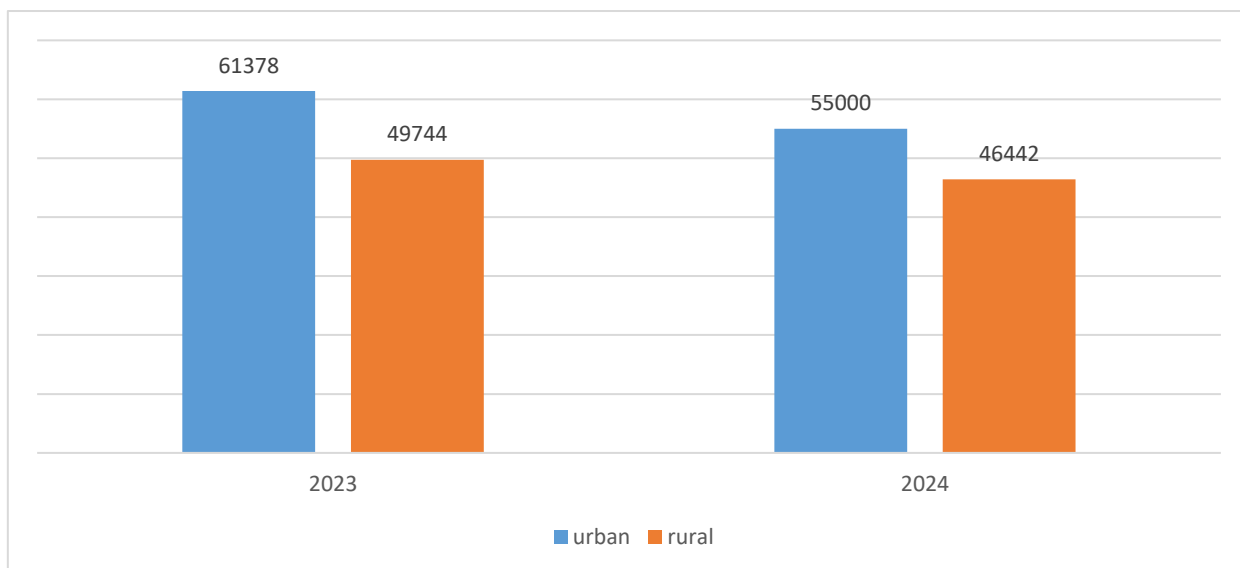
relația de parteneriat rămâne o formă importantă de organizare a vieții la vârste înaintate. Chiar dacă procesele demografice recente indică o creștere a numărului de persoane care locuiesc singure, un segment semnificativ al populației vârstnice continuă să împartă gospodăria cu un partener.

Valorile cele mai ridicate apar în state, precum: Germania (22,4%), Franța (16,53%) și Italia (13,32%). Aceste cifre reflectă atât dimensiunea populației acestor state, cât și faptul că o mare parte dintre persoanele care ajung la vârsta pensionării se află încă într-o relație conjugală stabilă. În state precum Spania (8,19%) și Polonia (7,18%), ponderea persoanelor vârstnice care trăiesc în cuplu este ridicată, ceea ce confirmă persistența modelului familial bazat pe viața de cuplu.

În România, s-a identificat un procent de 3,08% de persoane vârstnice peste 65 de ani care locuiesc într-un cuplu. Această situație indică faptul că familia și relația conjugală continuă să reprezinte un cadru important de sprijin pentru persoanele vârstnice. Partenerul de viață poate oferi sprijin emoțional, companie și ajutor în activitățile cotidiene, contribuind la menținerea integrării sociale și la reducerea sentimentului de singurătate. Mai mult, traiul la vârsta a treia alături de un partener asigură o mai bună protecție împotriva situației de izolare socială.

Din perspectivă sociologică, locuirea în cuplu este asociată frecvent cu o calitate mai bună a vieții la vârsta a treia, deoarece partenerii se sprijină reciproc în gestionarea problemelor de sănătate, în organizarea vieții domestice și în menținerea relațiilor sociale. În acest sens, figura analizată evidențiază importanța familiei și a relațiilor de cuplu, ca mecanisme informale de suport în contextul îmbătrânirii demografice din Europa.

Fig. nr. 5. Numărul căsătoriilor, pe medii de rezidență, în anul 2024, comparativ cu anul 2023

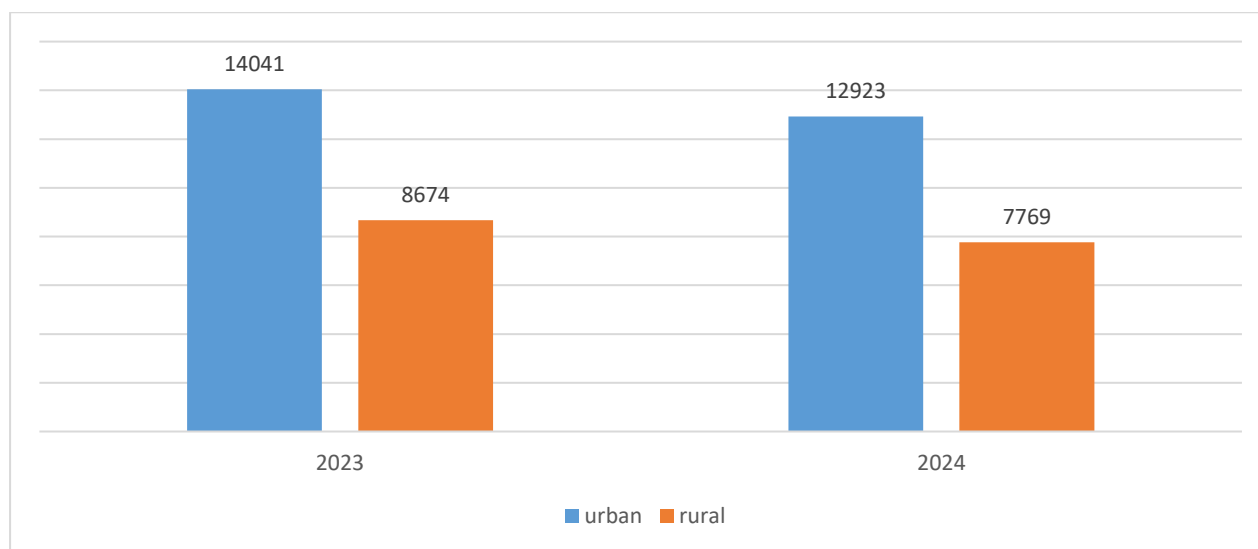
Sursa: *Prelucrare CNOPPV conform datelor prezentate în Tempo Online*

În scopul analizei sociologice actuale, studierea structurii populației din România în funcție de starea civilă oferă indicii importante despre organizarea vieții familiale și despre transformările demografice din societatea românească. Rata de nupțialitate, respectiv cea de divorțialitate pot oferi informații relevante despre evenimentele demografice din actualitate, conturând un tablou al modului în care numărul căsătoriilor și cel al divorțurilor influențează instituția familiei și formele de locuire din prezent.

Conform datelor privind nupțialitatea furnizate de către Institutul Național de Statistică, în anul 2024 s-au înregistrat 101442 căsătorii, cu 9680 căsătorii mai puține decât în anul 2023. Mai mult, Fig. nr. 5 conține o reprezentare grafică comparativă a numărului căsătoriilor pe medii de rezidență. Astfel, în anul 2024 s-au înregistrat 55000 de căsătorii în mediul urban, cu 6378 căsătorii mai puține decât în anul precedent. În mediul rural, s-au înregistrat cu 3302 căsătorii mai puține în 2024 raportat la anul 2023, fapt care indică o diminuare a dorinței de a stabili o căsătorie în ambele medii de rezidență. În acest context, rata nupțialității a fost mai mică decât cea din anul 2023,

înregistrându-se 4,7 căsătorii la 1000 locuitori, față de 5,1 căsătorii la 1000 locuitori în anul anterior.¹⁵

Fig. nr. 6. Numărul divorțurilor, pe medii de rezidență, în anul 2024, comparativ cu anul 2023

Sursa: *Prelucrare CNOPPV conform datelor prezentate în Tempo Online*

În ceea ce privește divorțialitatea, în anul 2024, numărul total al divorțurilor a fost de 20692, în scădere cu 2023 divorțuri comparativ cu anul precedent. Conform reprezentării grafice a numărului de divorțuri din Fig.nr.6, se observă o ușoară tendință de diminuarea a divorțurilor încheiate la nivel social. Cu toate acestea, se poate constata o diferență semnificativă a numărului de divorțurilor în funcție de mediul de rezidență al respondenților. Astfel, în 2024, în mediul urban s-au înregistrat 12923 divorțuri, spre deosebire de mediul rural, unde au fost înregistrate 7769 divorțuri. Totodată, raportul dintre numărul divorțurilor pronunțate prin hotărâri judecătorești definitive și prin

¹⁵ Institutul Național de Statistică (2025). Evenimente demografice în anul 2024. p.22. Disponibil la: https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/evenimente_demografice_in_anul_2024.pdf. Accesat la: 17.06.2026

acordul soților (pe cale administrativă sau prin procedură notarială) și numărul căsătoriilor încheiate a fost, în anul 2024, de un divorț la 4,9 căsătorii.¹⁶

Datele analizate anterior indică faptul că persoanele din mediul urban sunt mai înclinate să divorțeze comparativ cu cele din mediul rural. Această diferență poate fi justificată prin norme culturale diferite, ce variază în funcție de mediul de proveniență al fiecăruia. Astfel, putem spune că atitudinile privind căsnicia în mediul urban sunt influențate de valori precum independența și autonomia personală, în timp ce, în mediul rural, accentul este pus preponderent pe reprezentări tradiționale privind familie.

Din perspectivă sociologică, scăderea nupțialității și creșterea divorțialității indică transformări majore în societate, dar și schimbări în comportamentele familiale. Aceste rate pot fi interpretate ca un indicator al instabilității maritale, care favorizează dezechilibre în cadrul familiei tradiționale. În ceea ce privește persoanele vârstnice, schimbările structurale privind familia au un impact direct asupra acestora. Astfel, absența unei rețele de sprijin familial sau comunitar poate reprezenta pentru seniori un risc crescut de izolare socială, singurătate sau vulnerabilitate economică.

Pentru o înțelegere mai detaliată a structurii populației după starea civilă, pot fi analizate datele furnizate de Recensământul Populației și Locuințelor, realizat de Institutul Național de Statistică. Distribuția populației după starea civilă indică predominanța persoanelor căsătorite, care însumează 45% din total, urmate de persoanele necăsătorite (38%), în timp ce categoriile persoanelor văduve și divorțate au ponderi mai reduse, de 10% și 7%.

Valorile menționate anterior arată că persoanele căsătorite reprezintă categoria cea mai numeroasă, ceea ce indică faptul că instituția căsătoriei rămâne o formă dominantă de organizare a vieții de familie. Totuși, diferența relativ mică dintre numărul persoanelor căsătorite și cel al persoanelor necăsătorite sugerează o diversificare a modurilor de viață și o creștere a ponderii persoanelor care nu trăiesc într-o relație maritală.

¹⁶ Ibidem.

Datele aferente ultimului Recensământ al Populației și Locuințelor ilustrează, totodată, modul în care populația vârstnică din România este distribuită în funcție de starea civilă, raportat la totalul persoanelor de 65 de ani și peste. Se poate constata că cea mai mare parte a vârstnicilor este formată din persoane căsătorite, care deține un procent de aproape jumătate din total (49,4%). Astfel, pentru generațiile mai în vârstă, căsătoria este norma dominantă de organizare a vieții de familie. Totodată, persoanele divorțate au o pondere mai redusă, dar vizibilă (7%), ceea ce arată că efectele divorțului se regăsesc și la vârste înaintate. În același timp, numărul persoanelor necăsătorite este cel mai mic (6,59%), ceea ce reflectă faptul că, în trecut, căsătoria era mult mai frecventă decât în prezent.

Un alt aspect important este ponderea ridicată a persoanelor văduve, care reprezintă aproape o treime din totalul populației vârstnice (36,9%). Această situație este specifică populațiilor îmbătrânite și este influențată de diferențele de speranță de viață dintre femei și bărbați. În plan social, această categorie este mai expusă riscului de singurătate și poate avea nevoie mai mare de sprijin atât din partea grupului primar (familie), cât și din partea instituțiilor statului.

Concluzionând, în cadrul acestei secțiuni a fost utilizată analiza comparativă a datelor demografice recente privind populația vârstnică din România și Uniunea Europeană, în funcție de starea civilă (necăsătoriți, căsătoriți, divorțați și văduvi), precum și diferitele situații de locuire. Așadar, vârstnicii care trăiesc singuri sunt mai expuși riscului de izolare socială, în timp ce cei care locuiesc în familie beneficiază, în general, de un nivel mai ridicat de sprijin social și emoțional.

Analiza prezentă a urmărit să evidențieze rolul relațiilor familiale ca factor protector împotriva singurătății și element important pentru menținerea bunăstării la vârste înaintate. Datele analizate au evidențiat existența a două modele principale de viață la vârsta a treia: locuirea solitară și locuirea în cadrul familiei (fie în cuplu, fie împreună cu copiii). Aceste două situații reflectă niveluri diferite de integrare socială și de acces la suport familial.

Pe de o parte, vârstnicii care locuiesc singuri reprezintă o categorie semnificativă atât la nivel european, cât și în România. Numărul ridicat al acestora este rezultatul unor procese demografice și sociale precum văduvia, migrația copiilor sau reducerea dimensiunii gospodăriilor. În cazul României, peste 1,2 milioane de persoane de 65 de ani și peste trăiesc singure, ceea ce indică o extindere a acestui tip de locuire. Din punct de vedere sociologic, locuirea solitară este frecvent asociată cu un risc mai ridicat de izolare socială. Lipsa unui partener sau a unei prezențe constante în gospodărie poate conduce la reducerea interacțiunilor cotidiene și la diminuarea rețelelor de sprijin. Această situație este mai frecvent întâlnită în rândul persoanelor văduve, categorie care are o pondere ridicată în structura populației vârstnice.

Pe de altă parte, vârstnicii care trăiesc în familie beneficiază, în general, de un nivel mai ridicat de integrare socială. Datele au arătat că o parte importantă a populației vârstnice locuiește fie în cuplu, fie împreună cu copiii. Aproximativ 1,44 milioane de persoane vârstnice din România trăiesc în cuplu, iar peste 300 de mii locuiesc împreună cu copiii, ceea ce evidențiază rolul familiei ca principal cadru de sprijin. Locuirea în cuplu oferă un tip de suport constant, bazat pe relația de parteneriat. Prezența partenerului contribuie la menținerea echilibrului emoțional, la organizarea vieții cotidiene și la reducerea sentimentului de singurătate. În mod similar, coabitarea cu copiii reflectă existența unor relații intergeneraționale active, în care sprijinul este reciproc, atât material, cât și emoțional.

Comparativ, diferența dintre cele două situații este una clară: vârstnicii care trăiesc singuri sunt mai expuși riscului de izolare, în timp ce cei care locuiesc în familie beneficiază de suport social direct. Această diferență nu ține doar de prezența fizică a altor persoane în gospodărie, ci și de calitatea relațiilor sociale și de frecvența interacțiunilor. În același timp, analiza datelor privind starea civilă susține această diferențiere. Ponderea ridicată a persoanelor văduve explică, în mare parte, creșterea numărului de vârstnici care trăiesc singuri, în timp ce proporția mare a persoanelor căsătorite este asociată cu menținerea vieții în cuplu la vârste înaintate.

În concluzie, aranjamentele de locuire reprezintă un factor esențial în înțelegerea condițiilor de viață ale persoanelor vârstnice. Diferența dintre a trăi singur și a trăi în familie reflectă niveluri diferite de integrare socială, iar familia rămâne un element central în reducerea riscului de singurătate și în menținerea calității vieții la vârsta a treia.

4. Concluzii și propuneri

Singurătatea persoanelor vârstnice este strâns legată de modul de organizare a vieții de zi cu zi și de prezența relațiilor familiale. Calitatea vieții la vârsta a treia depinde într-o mare măsură de nivelul de integrare socială și de accesul la sprijin, familia jucând un rol important în bunăstarea seniorilor. În cadrul acestei lucrări, s-a realizat o corelare a datelor demografice privind structura populației vârstnice cu dimensiunea sociologică a relațiilor familiale, evidențiind modul în care schimbările sociale influențează condițiile de viață ale persoanelor vârstnice.

Totodată, analiza de față a contribuit la o mai bună înțelegere a rolului familiei în menținerea bunăstării persoanelor vârstnice și a provocărilor sociale, generate de creșterea numărului de vârstnici care trăiesc singuri. Astfel, creșterea ponderii populației de 65 de ani și peste aduce în prim-plan problematica singurătății, care devine tot mai vizibilă în contextul schimbărilor sociale și familiale din societatea actuală. Diferențele dintre vârstnicii care trăiesc singuri și cei care locuiesc în familie (în cuplu sau cu copiii) sunt semnificative. Persoanele care trăiesc singure sunt mai expuse riscului de izolare socială, în special, în situațiile în care rețelele de sprijin sunt reduse sau absente. În multe cazuri, această situație este determinată de văduvie sau de distanțarea față de membrii familiei.

În contrast, vârstnicii care trăiesc în cuplu sau împreună cu copiii beneficiază de un nivel mai ridicat de suport social, emoțional și financiar. Prezența altor persoane în gospodărie contribuie la menținerea relațiilor sociale, la reducerea sentimentului de singurătate și la susținerea unei calități mai bune a vieții. Totodată, persoanele vârstnice care trăiesc în cuplu pot beneficia de un nivel mai ridicat de stabilitate economică față de cele care locuiesc singure. Astfel, familia este un element central în organizarea vieții la vârsta a treia și un factor important de protecție împotriva izolării.

Cu toate acestea, instituția familiei a înregistrat schimbări majore, ca urmare a transformărilor la nivel macro-social. În urma interpretărilor statistice din prezenta

analiză, s-a evidențiat faptul că există o tendință a creșterii numărului gospodăriilor alcătuite dintr-o singură persoană, aparținând persoanelor cu vârste de 65 de ani și peste. Acest trend se poate constata atât la nivel național, cât și la nivel european, relevând faptul că locuirea solitară la vârsta a treia a devenit o componentă importantă a structurii sociale moderne. Din acest motiv, problematica singurătății este din ce în ce mai prezentă în dezbaterele privind politicile sociale dedicate populației vârstnice.

Pe plan național, guvernul României a adoptat „Strategia națională privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă pentru perioada 2023-2030”. Obiectivul general al acestei strategii are în vedere creșterea numărului persoanelor vârstnice care reușesc să aibă parte de o viață independentă cât mai mult timp posibil, pe măsurăce îmbătrânesc. Astfel, se urmărește și îmbunătățirea accesului la servicii adecvate de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice dependente. Alte obiective implicate al acestei inițiative legislative vizează: îmbunătățirea calității vieții, reducerea singurătății și creșterea participării sociale a persoanelor vârstnice.

Pe plan internațional, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat Deceniul ONU al îmbătrânirii sănătoase (2021-2030) și a cerut Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) să guverneze implementarea acestui program. În cadrul acestuia, se urmărește o colaborare globală menită să optimizeze calitatea vieții seniorilor, a familiilor lor și a comunităților în care trăiesc. Această inițiativă include diverse sectoare și părți interesate (guverne, societate civilă, instituții academice, mass-media, sectorul privat etc.), fiind realizată în scopul generării unei schimbări durabile la nivel societal.

Pe baza concluziilor desprinse în urma prezentei analize sociologice, este necesar să se aibă în vedere:

- creșterea coeziunii sociale prin programe bazate pe relațiile intergeneraționale;
- dezvoltarea de parteneriate între sectorul public, societatea civilă și sectorul privat pentru combaterea izolării sociale prezente în rândul populației persoanelor vârstnice;
- promovarea voluntariatului în rândul persoanelor vârstnice în vederea combaterii singurătății și izolării sociale;

- încurajarea utilizării tehnologiei moderne în rândul persoanelor vârstnice în vederea comunicării cu membrii familiei, aflați la distanță, dar și cu alte persoane din anturajul acestora;
- colectarea de date statistice periodice, care să măsoare calitatea vieții persoanelor vârstnice, respectiv satisfacția acestora în raport cu viața de familie;
- crearea unor servicii sociale de susținere pentru membrii familiei care îngrijesc persoane vârstnice;
- schimbarea percepțiilor negative privind perioada vârstei a treia prin inițierea unor campanii de promovare a îmbătrânirii active.

Așadar, relația dintre familie și calitatea vieții, studiată în această analiză, este influențată de o serie de factori sociali, demografici și personali. Vârstnicii care beneficiază de sprijinul familiei au, în general, condiții de viață mai stabile, un nivel mai ridicat de interacțiune socială și un sentiment sporit de siguranță și apartenență. În schimb, vârstnicii care trăiesc singuri se confruntă mai frecvent cu izolarea socială, limitarea contactelor interpersonale și un risc crescut de vulnerabilitate emoțională și materială.

În concluzie, familia joacă un rol esențial în susținerea și menținerea bunăstării persoanelor de vârsta a treia, oferind sprijin emoțional, social și, adesea, material. Prin contribuția sa la satisfacerea nevoilor afective și practice ale vârstnicilor, familia favorizează o mai bună calitate a vieții, o integrare socială mai eficientă și o experiență a îmbătrânirii mai echilibrată și mai împlinită.

5. Bibliografie

- Belfiori, M. et al. (2025). The Cognitive and Mood-Related Costs of Loneliness: Why Marital Status Matters in Old Age. *Geriatrics*, 10(5), 117. Disponibil la: <https://doi.org/10.3390/geriatrics10050117>. Accesat la: 19.03.2026
- Bražinová, I., Chytil, O. (2024). The family as a source of social support for older adults: Implications for gerontological social work. *Journal of Social Work*, 24(3), 339-356. Disponibil la: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/14680173231222612>. Accesat la: 16.03.2026
- Eurostat (2025). *Persons by household composition and labour status* (indicator: lfst_hhindws). Disponibil la: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfst_hhindws/default/table Accesat la: 11.03.2026
- Eurostat (2026). *Population structure indicators at national level* (indicator: demo_pjanind). Disponibil la: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_pjanind/default/table?lang=en Accesat la: 11.03.2026
- Institutul Național de Statistică. (2025). Evenimente demografice în anul 2024. pag.22. Disponibil la: https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/evenimente_demografice_in_anul_2024.pdf. Accesat la: 17.06.2026
- Institutul Național de Statistică (2022). *Recensământul Populației și Locuințelor 2021 (RPL 2021), Populația rezidentă după starea civilă*. Date extrase la data: 22.03.2026, disponibil la: <https://www.recensamantromania.ro/rezultate-rpl-2021/rezultate-definitive/>
- Institutul Național de Statistică (INS), *Recensământul Populației și Locuințelor 2021 – Populația rezidentă după grupa de vârstă, starea civilă și județe*.

Disponibil la: <https://www.recensamanromania.ro/rezultate-rpl-2021/rezultate-definitive/> Accesat la: 13.02.2026

- Kaufman, G., Elder Jr, G. H. (2003). Grandparenting and age identity. *Journal of Aging Studies*, 17(3), 269-282. Disponibil la: [https://doi.org/10.1016/S0890-4065\(03\)00030-6](https://doi.org/10.1016/S0890-4065(03)00030-6). accesat la: 17.03.2026
- Liu, H., Zhang, Y., Burgard, S. A., Needham, B. L. (2019). Marital status and cognitive impairment in the United States: evidence from the National Health and Aging Trends Study. *Annals of Epidemiology*, 38, 28-34. Disponibil la: <https://doi.org/10.1016/j.annepidem.2019.08.007>. Accesat la: 19.03.2026
- Mansfield, L. et al. (2021). A Conceptual Review of Loneliness in Adults: Qualitative Evidence Synthesis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(21),1-19. Disponibil la: <https://doi.org/10.3390/ijerph182111522>. Accesat la: 18.03.2026
- Moeyersons, M. et al. (2022). ‘Living in a shrinking world’—The experience of loneliness among community-dwelling older people with reduced mobility: a qualitative grounded theory approach. *BMC geriatrics*, 22 (285), 1-13. Disponibil la: <https://link.springer.com/article/10.1186/s12877-022-02998-5>. Accesat la: 19.03.2026
- Mpofo, E., Zhan, R. F., Yin, C., Brock, K. (2024). Qualities of older adults’ family and friendship relationships and their association with life satisfaction. *Geriatrics*, 9, 49, 1-14. Disponibil la: <https://doi.org/10.3390/geriatrics9020049>. Accesat la: 16.03.2026
- Perlman, D., & Peplau, L. A. (1981). Toward a social psychology of loneliness (chapter 2). *Personal relationships 3: Personal relationships in Disorder*, 31-56. Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/284034168_Toward_a_social_psychology_of_loneliness_Personal_relationships_3. Accesat la: 16.03.2026
- Russell, D., Breaux, E. (2019). Living arrangements in later life. *Encyclopedia of gerontology and population aging*, 1-7. Disponibil la:

https://www.researchgate.net/publication/333669679_Living_Arrangements_in_Later_Life. Accesat la: 18.03.2026;

- Sánchez-Cazalla, V., & Gutiérrez-Domingo, T. (2025). Impact of intergenerational programmes on older adults for active ageing. A systematic review. *Archives of Gerontology and Geriatrics Plus*, 2(3), 1-16. Disponibil la: <https://doi.org/10.1016/j.aggp.2025.100176>. Accesat la: 17.03.2026
- Souza Júnior, Edison Vitório de, et al. (2022). Relationship between family functionality and the quality of life of the elderly. *Revista brasileira de enfermagem*, 75, 1-8. Disponibil la: <https://doi.org/10.1590/0034-7167-2021-0106>. Accesat la: 16.03.2026
- Strategia națională privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă pentru perioada 2023-2030. *Monitorul Oficial al României*, partea I, nr. 1251 bis/23.XII.2022. Disponibil la: <https://monitoruloficial.ro/Monitorul-Oficial--PI--1251Bis--2022.html>. Accesat la: 30.03.2026.
- Vlăsceanu, L. (coord.). (2011). Familii și relații de rudenie. În vol. *Sociologie* . pp 645-675. Iași: Polirom, 2011
- WHO. (2025). Loneliness and isolation – the hidden threat to global health we can no longer ignore. Disponibil la: <https://www.who.int/news-room/commentaries/detail/loneliness-and-isolation-the-hidden-threat-to-global-health-we-can-no-longer-ignore>. Accesat la: 18.03.2026
- WHO's work on the Un Decade of Healthy Ageing (2021-2030). Disponibil la: <https://www.who.int/initiatives/decade-of-healthy-ageing>. Accesat la: 30.03.2026